

Teza: ocena społecznej szkodliwości czynu

Bez znaczenia dla oceny społecznej szkodliwości czynu jest uprzednia karalność obwinionego, albowiem w tym wypadku należy ocenić tylko okoliczności czynu.

Sygn. akt: WO -108/17

ORZECZENIE

z dnia 5 października 2017 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Dariusz Drozdowski

Sędziowie: SWSD Arkadiusz Sawala

SWSD Karolina Szał /sprawozdawca/

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego rady prawnego Krzysztofa Bodio

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2017 r. sprawy rady prawnego H. B.

obwinionego o czyny z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

z powodu odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie o sygn. akt OSD/14/17

orzeka:

1.

uchylić zaskarżone orzeczenie w części tj. punktów I oraz III i w tym zakresie przekazać sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie do ponownego rozpoznania,

2.

utrzymać w mocy zaskarżone orzeczenie w części punktu II,

3.

rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1.000, 00 (słownie: jeden tysiąc) złotych pozostawić do rozstrzygnięcia Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie

w sprawie rady prawnego H. B. obwinionego o przewinienia dyscyplinarne z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 06.07.1982 o radcach prawnych w związku z art. 29 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz art. 64 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 06.07.1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 6 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 19 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2017 r.

- odwołania wniesionego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie,

od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z dnia 26 czerwca 2017 r., sygn. akt OSD/14/17,

I.

uchylić zaskarżone orzeczenie w części tj. punktów I oraz III i w tym zakresie przekazać sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie do ponownego rozpoznania,

II.

utrzymać w mocy zaskarżone orzeczenie w części punktu II,

III.

rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1000,00 zł (słownie: jeden tysiąc) złotych pozostawić do rozstrzygnięcia Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie.

UZASADNIENIE

Radca prawny H. B. został obwiniony o to że:

- od maja 2016 r. do 5 grudnia 2016 r. będąc ustanowionym przez Sąd Rejonowy w P. opiekunem prawnym całkowicie ubezwłasnowolnionego L. S., będąc zobowiązanym do złożenia sprawozdania z opieki, sprawozdania takiego bez usprawiedliwienia nie złożył, czym dopuścił się przewinienia z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. 2016 poz. 233 z późn. zm.) w zw. z art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego
- wezwany przez Rzecznika Dyscyplinarnego w Rzeszowie pismem z dnia 13.03.2017 r. doręczonym 27.03.2017 r. w siedzibie Izby w związku ze wszczętym postępowaniem

dyscyplinarnym, nie stawiał się na wezwanie bez usprawiedliwienia nieobecności, czym dopuścił się przewinienia z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. 2016 poz. 233 z późn. zm.) w zw. z art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie orzeczeniem z dnia 26 czerwca 2017 r., sygn. akt OSD/14/17, umorzył postępowanie w sprawie radcy prawnego H. B.. Natomiast w punkcie III orzeczenia Okręgowa Izba Radców Prawnych w Rzeszowie została obciążona kosztami postępowania dyscyplinarnego na rzecz obwinionego w kwocie 1.250 złotych.

Od tego orzeczenia złożył odwołanie Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie zaskarżając je w całości na niekorzyść obwinionego, podnosząc zarzuty naruszenia:

1.

prawa procesowego, a w szczególności art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. przez błędne uznanie, iż zarzucane obwinionemu przewinienia cechują się małą szkodliwością społeczną

2.

naruszenie art. 424 § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2 k.p.k. przez:

a)

całkowity brak uzasadnienia co do zarzutu niestawiennictwa obwinionego na wezwanie Rzecznika Dyscyplinarnego i przyczyny umorzenia w tej sprawie postępowania,

b)

brak uzasadnienia, jakie elementy przewinienia spowodowały uznanie w odniesieniu do obu zarzucanych mu przewinień, iż ich społeczna szkodliwość jest znikoma oraz pominięcie w tej ocenie uprzedniej karalności obwinionego,

c)

całkowite pominięcie w uzasadnieniu pisma Sądu Rejonowego w P. z dnia 30. 03. 2017 r., z którego wynika, iż obwiniony był już wielokrotnie wzywany przez Sąd do złożenia sprawozdania i do dnia 23. 03. 2017 r. takiego sprawozdania nie złożył,

i wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i uznanie obwinionego winnym zarzucanych mu we wniosku o ukaranie przewinień, względnie uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu przy OIRP w Rzeszowie do ponownego rozpoznania oraz obciążenie obwinionego kosztami postępowania za obie instancje.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekając w sprawie zważył, co następuje:

Odwołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie zasługuje na uwzględnienie w części. Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego są przepisy ustawy o radcach prawnych stosowane w związku z przepisami Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radca prawny podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swoich obowiązków zawodowych. Na podstawie art. 74¹ pkt 1 i 2 ustawy o radcach prawnych w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego oraz rozdziału I-III Kodeksu karnego. W myśl art. 437 § 1 k.p.k. po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części.

W niniejszej sprawie orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego należało utrzymać w mocy w zakresie punktu II, zaś w zakresie punktów I i III orzeczenie należało uchylić.

Rozważając zasadność zarzutu Rzecznika Dyscyplinarnego podnoszącego, iż Okręgowy Sąd Dyscyplinarny nieprawidłowo uznał, iż przewinienie obwinionego wykazywało się niską szkodliwością społeczną, Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, iż zarzut zasługuje na uwzględnienie w zakresie punktu I orzeczenia tj. w zakresie, w jakim obwiniony zobowiązany był do złożenia sprawozdania z opieki, sprawozdania takiego w terminie bez usprawiedliwienia nie złożył. Wyższy Sąd Dyscyplinarny przychyła się do stanowiska Sądu I instancji, iż obwiniony prawidłowo wykonywał obowiązki opiekuna prawnego całkowicie ubezwłasnowolnionego L. S., w szczególności złożył w imieniu podopiecznego wnioski o przyznanie mu zasiłku stałego, ustalił jaki jest jego stan zdrowia, jego rokowania itp., a zawinieniem obwinionego było opóźnienie w złożeniu sprawozdania ze swojej działalności, aczkolwiek właśnie to zawinienie obwinionego jest rozważane jako zawinienie dyscyplinarne. Wyższy Sąd Dyscyplinarny podkreśla, iż w jego ocenie nie ma znaczenia prawidłowe wykonywanie przez obwinionego funkcji opiekuna prawnego, albowiem faktem jest, iż złożenie sprawozdania przez obwinionego nastąpiło po terminie. To właśnie zdarzenie winno zostać przez Sąd I instancji szczegółowo rozważony pod kątem naruszenia przez obwinionego przewinienia z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Rozpoznając raz jeszcze tę sprawę Okręgowy Sąd Dyscyplinarny powinien mieć teraz na uwadze, że jest związany zakresem określonym przez przypisany obwinionemu delikt dyscyplinarny, w ramach zarzutu wskazanego w wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Winien w szczególności rozważyć wagę popełnionego deliktu rozważając wszystkie okoliczności sprawy, w tym elementy łagodzące i obostrzające. Uznanie nawet przez Sąd 1 instancji, iż

przewinienie dyscyplinarne jest mniejszej wagi wymaga dogłębnej analizy w szczególności jego wpływu w zakresie wykonywania zawodu oraz jego godność, jak bowiem słusznie podkreśla się w orzecznictwie możliwość przyjęcia wypadku mniejszej wagi należy wiązać z oceną, że okoliczności czynu - ze względu na zespół znamion - charakteryzują się przewagą czynników łagodzących, pozwalających uznać, iż szkodliwość czynu ... oraz stopień zawinienia są niewielkie (nieznaczne) - orzeczenie WSD z dnia 27 lutego 2016 r., WSD 90/15). Podkreślić należy, iż radca prawny ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za postępowanie sprzeczne m.in. z „zasadami etyki lub godności zawodu”, jednak jego przewinienie dyscyplinarne powinno cechować się stopniem społecznej szkodliwości większym niż znikomy przejawiającym się zwłaszcza w wywarciu ujemnego wpływu w zakresie wykonywania zawodu albo na jego godność - to w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowy Sąd Dyscyplinarny winien również rozważyć przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Odnośnie zarzutu niestawiennictwa obwinionego w dniu 30 marca 2017 r. w siedzibie Izby, w związku z wszczętym postępowaniem dyscyplinarnym - Wyższy Sąd Dyscyplinarny biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności sprawy uznał, iż w tym względzie słusznie przyjął Sąd I instancji, iż jest to przewinienie mniejszej wagi. W pierwszej kolejności wskazać bowiem należy, iż obwiniony w dniu 16 lutego 2017 r. stawił się w OIRP w Rzeszowie, lecz Rzecznik był nieobecny, obwiniony miał więc wolę złożenia wyjaśnień, co też następnie uczynił na przesłuchaniu w dniu 18 maja 2017 r. oraz w pismach. Zdaniem Sądu współdziałanie, o którym mowa w przywołanym przepisie, należy ograniczyć wyłącznie do sytuacji, w których możliwe będzie wykazanie bezpośredniego związku i wpływu braku współdziałania radcy prawnego z organami samorządu na sprawy związane z jego funkcjonowaniem i zadaniami oraz sprawy wykonywania zawodu i przestrzegania Kodeksu (orzeczenie z dnia 2 sierpnia 2016 r., sygn. akt: D 29/2016). W niniejszej sprawie takiego zdarzenia nie było, albowiem obwiniony stawiał się w dniu 16 lutego 2017 r. oraz 18 maja 2017 r. na wezwanie Rzecznika oraz złożył wyjaśnienia - jego brak współdziałania ograniczył się tylko do jednorazowego braku stawiennictwa, które nie miało większego wpływu na przebieg postępowania dyscyplinarnego, bowiem obwiniony złożył wyjaśnienia w dniu 18 maja 2017 r., a więc cel stawiennictwa został zrealizowany, nadto pod uwagę należy wziąć całokształt sprawy tj. fakt, iż obwiniony stawiał się na wezwanie rzecznika dnia 16 lutego 2017 r. zaś rzecznika nie było, następnie nie stawiał się obwiniony (30 marca 2017 r.), na kolejne wezwanie rzecznika 18 maja 2017 r. stawiał się obwiniony i złożył wyjaśnienia.

Wobec powyższego należy przyjąć, iż jednorazowy brak odpowiedzi na wezwanie Rzecznika (uzasadniony również chorobą obwinionego i wskazaniem, iż każdy przyjazd do Izby w Rzeszowie narusza stan jego zdrowia z uwagi na długą podróż - wyjaśnienia obwinionego k. 27) dotyczy przewinienia którego stopień społecznej szkodliwości czynu jest niewielki, w szczególności dotyczy niewielkiej szkodliwości zachowania dla zawodu prawniczego oraz niewielkiego stopnia zawinienia.

Nie można więc uznać, iż rzeczowe naruszenie spowodowało wystąpienie większej niż znikoma szkodliwości zachowania dla zawodu prawniczego, albowiem w żaden sposób zachowanie obwinionego nie uchybiono godności zawodu. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego bez znaczenia dla oceny społecznej szkodliwości czynu jest uprzednia karalność obwinionego, albowiem w tym wypadku należy ocenić tylko okoliczności czynu.

Odnośnie pozostałych zarzutów tj. naruszenia art. 424 § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2 k.p.k. - Wyższy Sąd Dyscyplinarny z uwagi na uwzględnienie pierwszego zarzutu dot. sporządzenia sprawozdania po terminie (pkt I orzeczenia), pozostałe zarzuty ograniczył do rozpoznania w odniesieniu tylko do drugiego z przewinień dyscyplinarnych tj. braku stawiennictwa na wezwanie Rzecznika (pkt. II orzeczenia).

Na marginesie wskazać należy, iż zgodnie z art. 455a k.p.k. nie można uchylić wyroku z tego powodu, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 424. Abstrahując jednakże od powyższego wskazać należy, iż wbrew zarzutom Rzecznika Dyscyplinarnego odnośnie:

- braku uzasadnienia co do zarzutu niestawiennictwa obwinionego na wezwanie Rzecznika Dyscyplinarnego i przyczyny umorzenia w tej sprawie postępowania, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny odniósł się do w/w przewinienia i uzasadnił przyczyny umorzenia wskazując, wszakże dość ogólne, iż skoro samo zachowanie obwinionego nie dawało podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a zatem i bierność obwinionego wobec wezwania

Rzecznika nie podlegała penalizacji - zarzut ten jest więc niezasadny; Wyższy Sąd Dyscyplinarny dodatkowo uzupełniłby w/w uzasadnienie faktem, iż obwiniony stawiał się w dniu 16 lutego 2017 r. oraz 18 maja 2017 r. na wezwanie Rzecznika oraz złożył wyjaśnienia - jego brak współdziałania ograniczył się tylko do jednorazowego braku stawienia, które nie miało większego wpływu na przebieg postępowania dyscyplinarnego, bowiem obwiniony złożył wyjaśnienia w dniu 18 maja 2017 r., a więc cel stawienia został zrealizowany, nadto pod uwagę należy wziąć całokształt sprawy tj. fakt, iż obwiniony stawiał się na wezwanie rzecznika 16 lutego 2017 r. zaś rzecznika nie było, następnie nie stawiał się obwiniony (30 marca 2017 r.), na kolejne wezwanie rzecznika 18 maja 2017 r. stawiał się obwiniony i złożył wyjaśnienia - umorzenie było więc zasadne. Wobec powyższego Wyższy Sąd Dyscyplinarny w/w zarzut uznał za niezasadny.

- braku uzasadnienia jakie elementy przewinienia spowodowały uznanie, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma oraz pominięcie w tej ocenie uprzedniej karalności

obwinionego, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny odniósł się również i w tym względzie wskazując, iż samo zachowanie obwinionego nie dawało podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a zatem i bierność obwinionego wobec wezwania Rzecznika nie podlegała penalizacji, choć w/w uzasadnienie w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wymaga uzupełnienia - to rozstrzygnięcie jest jak najbardziej właściwe. W uzupełnieniu w/w wyводу Wyższy Sąd Dyscyplinarny powyżej już wskazał powody dla których uznać należy, iż społeczna szkodliwość zarzuczonego przewinienia jest znikoma. Wyższy Sąd Dyscyplinarny wskazuje również, iż bez znaczenia dla oceny społecznej szkodliwości czynu jest uprzednia karalność obwinionego, albowiem w tym wypadku należy ocenić tylko okoliczności czynu. Nadto uprzednia karalność obwinionego nie może wpłynąć na fakt, iż samo zachowanie obwinionego nie dawało podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Wobec powyższego orzeczenie należało utrzymać w mocy w zakresie punktu II, zaś punktów I i 111 uchylić i przekazać do ponownego rozstrzygnięcia Sądowi I instancji.

Z przepisu art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych wynika, że w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony; w pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym pokrywa właściwa okręgowa izba radców prawnych, a koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych. Tym samym w efekcie zapadłego rozstrzygnięcia odwoławczego konieczne było pozostawić rozstrzygnięcie o zryczałtowanych kosztach postępowania odwoławczego w kwocie 1000,00 zł Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Rzeszowie w zależności od wyniku sprawy.